

АГУУЛГА

ОРШИЛ	2
1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	9
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	10
4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ	12
5. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	12
1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	14
3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	14
4. Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	15
5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	15
6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	15
7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	16
8. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	17
9. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөө	17
10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	18
6. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛАХ НИЙТ ЗАРДАЛ	19

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт №1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбилцол	3
Хүснэгт №2. Үйлдвэрлэлийн нөөц	5
Хүснэгт №3. Ашиглалтын жилүүдийн календарчилсан төлөвлөгөө.....	6
Хүснэгт №4. Жилд ажиллах хугацаа	6
Хүснэгт №5. Тоног төхөөрөмжийн ажлын горим	6
Хүснэгт №6. Хөрс хуулалт	6
Хүснэгт №7. Элс олборлолт	7
Хүснэгт №8. “Мөнхсонор трейд” ХХК-ийн өөрийн эзэмшлийн техник хэрэгслүүд	7
Хүснэгт №9.Төслийн нийт ажилчдын тоо	7
Хүснэгт №10. Ахуйн хэрэглээний ус зарцуулалт	8
Хүснэгт №11. Зам усалгаан дахь ус зарцуулалт	8
Хүснэгт №12. Ногоон байгууламжийн ус зарцуулалт	8
Хүснэгт №13. Нийн ус зарцуулалт ба усны төлбөр	8
Хүснэгт №14. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
Хүснэгт №15. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	14
Хүснэгт №16.Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	15
Хүснэгт №17.Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	16
Хүснэгт №18. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	17
Хүснэгт №19. Олон нийтэд тайлагнах, танилцуулах төлөвлөгөө.....	17
Хүснэгт №20. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө	18
Хүснэгт №21. 2024 оны БОМТ-ний нийт зардал	19

ОРШИЛ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хагаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг буурцуулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө нь элсний ордын үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөн нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах зүрэм, журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлж буй төслийг хэрэгжүүлэгч “Мөнх сонор трейд” ХХК нь мөрдөж ажиллана.

“Зүүн элстэй” нэртэй элсний ордыг ил аргаар ашиглах төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний үндсэн зорилго нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүсэх бүхийл сөрөг нөлөөллийг бууруулах арилгах арга хэмжээг төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд авч үзэн, холбогдох зардлыг бодитоор төлөвлөх, улмаар энэхүү төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжүүлэгч дагаж мөрдснөөр байгаль орчин, нийгмийн хамгааллын үүргээ хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

БОМТ боловсруулах арга аргачлал:

Тус төслийн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалын дагуу энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээ, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн 12 дугаар сарын 10-ны дотор тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийн хамт холбогдох байгууллагад хүргүүлж байх зайлшгүй шаардлагатай болно.

“Зүүн элстэй” нэртэй элсний ордыг ил аргаар ашиглах төслийн эхний жилийн БОМТ-нд нийт 13.647 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлтүүд	
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр	
2	Компанийн улсын бүртгэлийн дугаар	
3	Ордын нэр	
4	Ордын байршил	Нийслэл/Хот/ Аймаг
5		Сум/Дүүрэг
6	Ашигт малтмалын төрөл	
7	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар	
8	Ашиглалт эхэлсэн огноо	
9	2024	
9	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/Хот
10		Сум/Дүүрэг
11		Баг/Хороо
12		Гудамж/Байр
13		Утас
14	Захирлын хаяг	Нэр
15		Утас

Төслийн нэр : “Зүүн элстэй” нэртэй элсний ордыг ил аргаар ашиглах төсөл

Үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүн: Элс

Төслийн хүчин чадал, үргэлжлэх хугацаа

2024 оны 6-р сард уурхайн бэлтгэл ажлыг хангаж Зүүн элстэйн уурхайд төслийн уулын ажлын төлөвлөгөөнд тусгагдсан техник тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглах бөгөөд ордын нөөц болох 3.5 мян.м³ элсийг олборлож ажиллана.

Ашиглалтын технологи

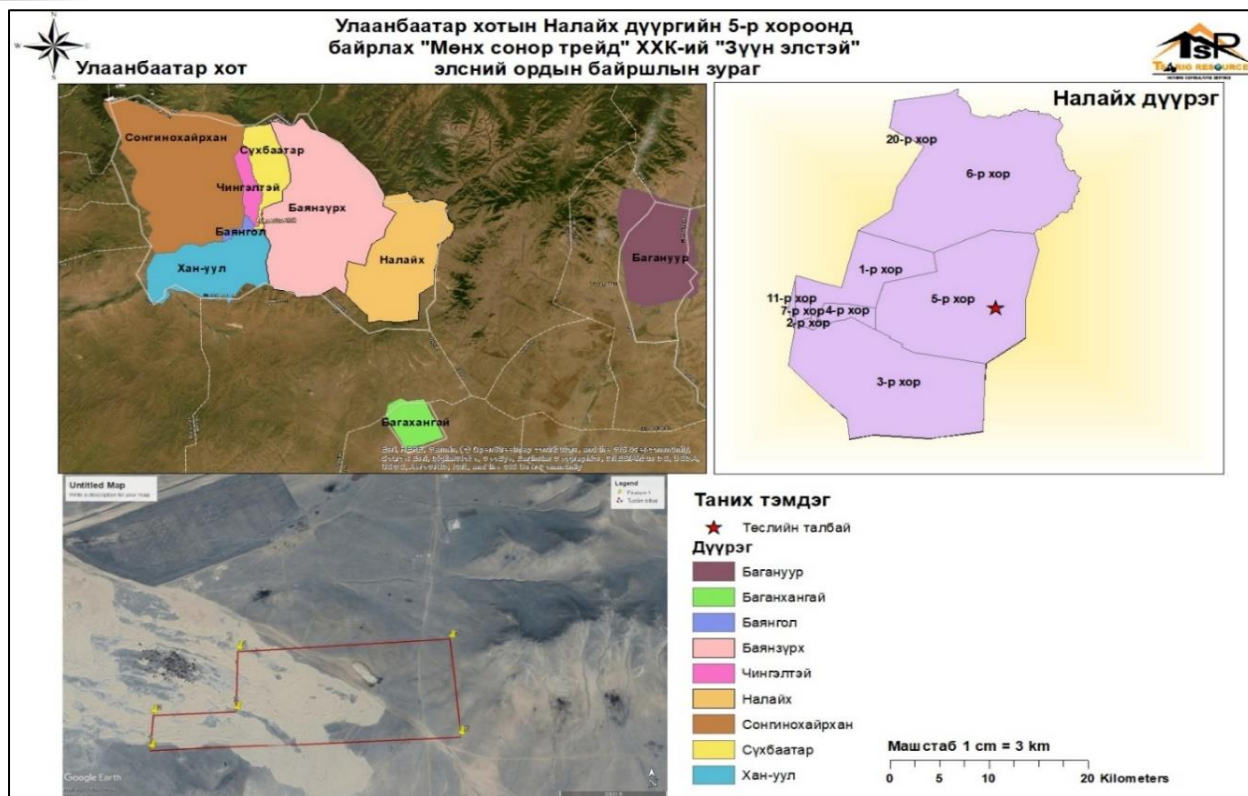
Ил аргаар тээвэртэй гадаад дотоод овоолготой ашиглалтаар системээр ашиглана.

Төслийн байршил

“Зүүн элстэй” нэртэй элсний орд нь Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэрт байрладаг. Улаанбаатар хотын төвөөс 60км, Налайх дүүргийн хотын төвөөс 15км Элстэйн элсний ордтой зэргэлдээ оршино.

Хүснэгт №1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбилцол

№	Уртраг			Өргөрөг		
	град	мин	сек	град	мин	сек
1	107	30	1.48	47	46	40.4
2	107	30	1.48	47	46	47.86
3	107	30	25.95	47	46	47.86
4	107	30	25.95	47	47	1.68
5	107	31	30.2	47	47	1.68
6	107	31	30.2	47	46	40.4

Зураг №1. Төслийн байршлын зураг

Орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл

Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт орших “Зүүн элстэй” нэртэй 99.65 га талбай бүхий ашигт малтмалын 18/М013 (MV-11000095) дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2018 оны 09 дүгээр сарын 10-ны өдөр “Мөнх сонор трейд” ХХК-д олгосон байна.

Техник, эдийн засгийн үндэслэлд “Мөнх сонор трейд” ХХК-ийн захиалгаар Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт орших “Зүүн элстэй” нэртэй элсний ордыг 22 жилийн хугацаанд, жилийн 50.0 мян.м³ элс олборлох хүчин чадалтайгаар ТЭЗҮ-д боловсруулагдсан байна.

Ордын элсний нөөц

“Мөнхсонор трейд” ХХК нь Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт Зүүн элстэй ордод эрэл үнэлгээ, хайгуулын ажлыг явуулж, улмаар 2017 оны 03 дугаар сарын 30 –ны өдөр нарийвчилсан хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайланг Уул Уурхайн Яам, Ашигт Малтмалын Газрын дэргэдэх Эрдэс Баялгийн Мэргэжлийн Зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн бодитой В зэрэглэлийн 1,146.36 мян.м³ элсний нөөцийг Улсын нөөцийн бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.

Олборлолтын хүчин чадал

Ил уурхай нь жил бүр 50.0 мян.м³ элс олборлох ба 22 жил ажиллахаар байна.

Ашиглалтын систем, уурхайн нээлт

Уул-техникийн нөхцөл: Орд газар нь уул техникийн харьцангуй энгийн нөхцөлд оршдог. Хөрсний дундаж зузаан 0.23 м, элсний дундаж зузаан 2.76 м байна. Уул-техникийн нөхцөлийн хувьд хөрсний ус, хөлдөлт зэрэг аливаа хүндрэлгүй. Ордын элс, хөрсний зузаан, дундаж агуулга блокын урт, өргөн зэрэг үндсэн үзүүлэлтүүд нь харьцангуй жигд тогтвортой үргэлжилдэг уурхайн олборлолт, ашиглалтын явцад ямар нэг хүндрэл байхгүй үйлдвэрлэлийн жигд ажиллагааг хангах сайн талтай.

Ашиглалтын систем: Ордыг ил аргаар ашиглах ба элсний тогтоц, хөрсний зузаан, газар зүйн байрлал, хөрсний чулуулгийн шинж чанар зэрэг үзүүлэлтүүдийг харгалзан үзсэний үндсэн дээр тус ордыг гадаад болон дотоод овоолготой авто тээвэртэй ашиглалтын системээр ашиглахаар сонгосон байна.

Уурхайн нээлт: Ордын уул-техникийн нөхцөл нь уурхайн нээлтийг аль ч хэсгээс хийх боломжтой байна. Уурхайн нээлтэнд уул-техникийн хувьд хүндрэл гарахааргүй байгаа юм.

Ил уурхайн эцсийн хүрээ хязгаар, ашиглалтын нөөц

“Зүүн элстэй” нэртэй элсний орд нь 2020 онд ТЭЗҮ батлуулсан бөгөөд одоог хүртэл үйл ажиллагаа явуулаагүй байна. Тиймээс 2024 оны төлөвлөгөөгөөр уурхайг нээн үйл ажиллагаа явуулна. “Зүүн элстэй” нэртэй элсний орд II бүлгийн орд тул бодитой В нөөцөд тулгуурлаж, уурхайн оновчтой хүрээ, хязгаарыг тооцож нөөцийг бүрэн дүүрэн ашиглахад уурхайн эцсийн байдалд (В) зэргээр нийт 1146.36 мян.м³ элс байна.

"Зүүн элстэй" нэртэй элсний хайгуулын ажлаар тогтоогдсон геологийн бодитой (В) нөөцөд тулгуурлан ордыг ашиглах 2024 оны төлөвлөгөөг боловсруулсан бөгөөд уурхайн хил хязгаар дотор орших хаягдал, бохирдол тооцсон эдийн засгийн хувьд үр ашигтай байна. Ордын магадласан В' үйлдвэрлэлийн нөөцөөр 1088.43 мян.м³ элс болж байна.

Элсний хаягдал, бохирдол, үйлдвэрлэлийн нөөц

“Зүүн элстэй” элсний ордын ойролцоох бусад элсний уурхайнуудын ашиглалт явуулж байгаа болон одоогийн ашиглалтын байдлаас дүгнэж үзэхэд элсийг олборлох явцад ашиглалтын хаягдал, бохирдлын хэмжээг бага байлгах боломжтой байна. Иймд хаягдал, бохирдлыг дараах байдлаар тооцлоо.

Элсний хаягдал:

Давхаргын ул, таазнаас хаягдал гэж тооцлоо. Иймд элсний нөөц бодогдсон блокийн талбай тус бүр дээр ул, таазнаас 0.1 м зузаантай элсийг хөрстэй хамт хуулна. Үүнд хаягдах элсний хаягдлыг блок тус бүрээр нь тооцсон. Хаягдлын хувьд дунджаар 6.79% буюу 78.78 мян.м³ элс хаягдахаар байна.

Элсний бохирдолт:

Ашиглалтын хугацаанд ил уурхайн хоёр хажуугаас бохирдол гарна. Бохирдолтын хувьд дунджаар 0.55% буюу 6.42 мян.м³ байна.

Хүснэгт №2. Үйлдвэрлэлийн нөөц

Нөөцийн зэрэг	Блокийн дугаар	Зузаан м		Блокийн талбай м ²	Эзлэхүүн		Элсний агуулга %	Элсний нөөц мян.м ³
		Хөрс	Элс		Хөрс мян.м ³	Элс мян.м ³		
В	В-1	0.3	2.88	54601.4	16.38	157.43	99.2	151.17
	В-2	0.28	2.88	52887	14.98	152.49	99.4	151.57
	В-3	0.17	3.21	125092	21.44	401.19	99.2	397.97
	В-4	0.21	2.95	102852.7	21.36	303.81	99.3	301.68
	В-5	0.2	2.57	49932.6	9.99	128.16	95.5	122.39
	В-6	0.2	2.08	8514.3	1.7	17.71	93.5	16.55
	Дундаж	0.23	2.76				97.6	
Нийт В			393880	85.86	1160.79		1146.365	

Ил уурхайн уулын ажлын төлөвлөлт

2024 оны төлөвлөгөөгөөр бүрэн хүчин чадлаараа буюу 49.25 мян.м³ хүчин чадалтай ажиллана. Уурхайн жил бүрийн элс олборлолтын хэмжээг тогтмол барих, дээрээс доош чиглэсэн ашиглалт явуулах дарааллыг тогтоох замаар төлөвлөлтийг шийдэх төслийн баримтлалыг боловсруулав.

Хүснэгт №3. Ашиглалтын жилүүдийн календарчилсан төлөвлөгөө

Блокийн дугаар	Шимт хөрс хуулалт	Хөрс хуулалт	Нийт хөрс хуулалт	Элс олборлолт	Элс олборлолт сийрэгжилт тооцооноор	Уулын цулаар	Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент
Х.нэгж	мян.м ³	мян.м ³	мян.м ³	мян.м ³	мян.м ³	мян.м ³	м ³ /м ³
2024 онд							
В-3	1.39	0.98	2.37	42.67	55.47	45.05	0.06
В-4	0.23	0.26	0.49	6.58	8.55	7.06	0.06
НИЙТ	1.62	1.24	2.86	49.25	64.02	52.11	0.06

Ажилах горим

Уурхай нь 4 сарын 15-аас 8 сарын 15-ны хооронд тасралтгүй ажиллана. Хоногт 1 ээлжээр, ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 10 цаг байна.

Хүснэгт №4. Жилд ажиллах хугацаа

Хоног, зориулалт	Сарууд					Жилд
	4	5	6	7	8	
Хуанлийн	15	31	30	31	15	122
Баяр ёслол			1	5		6
Ажлын өдөр	15	31	29	26	15	116

Хүснэгт №5. Тоног төхөөрөмжийн ажлын горим

№	Үзүүлэлт	Х.нэгж	Хэмжээ
1	Хуанлийн	хоног	122
2	Баяр ёслол	хоног	6
3	Амралт, засвар үйлчилгээ	хоног	35
4	Уурхайн жилд цэвэр ажиллах хоног	хоног	81
5	Хоногт ажиллах ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	10
6	Ээлжийн тоо	ш	1
7	Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа, цаг	цаг	10
8	Ээлжин дэх сул зогсолт (цайны цаг, тос түлш нэмэх), цаг	цаг	1
9	Ээлжийн бэлтгэл, төгсгөл, цаг	цаг	1
10	Ээлжийн сул зогсолт	цаг	2
11	Бүтээлтэй ажиллах цаг	цаг	8
12	Цаг ашиглалт	-	0.80
13	Жилд ажиллах нийт цаг	мот/цаг	648

Шимт хөрс хуулах

Шимт хөрсийг Shantui SD-23 маркийн бульдозероор сийрэгжүүлж-түрэн уурхайн хүрээнээс хамгийн ойрдоо 2 метрийн зайд шимт хөрсний овоолго руу тээвэрлэнэ. Шимт хөрсний овоолгыг 35 градусын налуутайгаар үерийн ус болон салхины нөлөө бага байх газар байгуулна. Шимт хөрсийг уурхай, бусад талбайгаас 0.1 метрийн зузаантайгаар хуулна. 2024 төлөвлөгөөгөөр 0.83 мян.м³ шимт хөрс хуулж овоолно.

Шимт хөрсийг дугуйт ачигчаар түрэн дотоод овоолго үүсгэх ба нийт 3.00 мян.м³ байна.

Хүснэгт №6. Хөрс хуулалт

Жил	Хөрс хуулалт, сийрэгжилт тооцооноор	Утгуурт ачигчийн бүтээл	Шаардлагаар утгуурт ачигчийн тоо /тооцооны/	Нөөцийн итгэлцүүр	Шаардлагаар утгуурт ачигчийн тоо /бодит/	Жилд ажиллах цаг	Хөрс тээвэрлэн асгах зай	Рейсийн тоо	Жилийн гүйлт
Х.нэгж	м ³ /жил	м ³ /жил	ш		ш	мото.цаг	м	ш	км
2024 онд	3.72	122.77	0.03	1.2	1	29.69	100	1,239.65	123.97

Хүснэгт №7. Эл олборлолт

Жил	Олборлох элс, сийрэгжилт тооцооноор	Утгуурт ачигчийн бүтээл	Шаардлагаар утгуурт ачигчийн тоо /тооцооны/	Нөөцийн итгэлцүүр	Шаардлагаар утгуурт ачигчийн тоо /бодит/	Жилд ажиллах цаг	Элс тээвэрлэн асгах зай	Рейсийн тоо	Жилийн гүйлт
Х.нэгж	м ³ /жил	м ³ /жил	ш		ш	мото.цаг	м	ш	км
2024 онд	64.02	236.46	0.27	1.2	1	265.35	30	21,341.63	640.25

Ил уурхайн доторх тээвэр

“Зүүн элстэй”-н элсний ордын олборлолтонд утгуурт ачигч-автосамосвалын хослол ашиглах ба автосамосвалууд нь ил уурхайгаас олборлох элсийг өөрийн толгой компани болох “Цээцээ Импекс” ХХК-д шууд нийлүүлэхээр төлөвлөсөн. “Цээцээ Импекс” ХХК нь Улаанбаатар хотын Баянзүрх дүүргийн нутаг буюу Гачууртад орших “Их булаг”-ийн барилгын чулууны ордыг ашиглан үйл ажиллагаа явуулдаг. Энэ үйлдвэр нь -20+10мм,-5+0мм ширхэглэлтэй дайрга, элс үйлдвэрлэн зах зээлд нийлүүлдэг.

Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүд

“Мөнхсонор трейд” ХХК нь Зүүн элстэй нэртэй элсний ордод дараах үндсэн тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглахаар төсөлд тусгасан.

Хүснэгт №8. “Мөнхсонор трейд” ХХК-ийн өөрийн эзэмшлийн техник хэрэгслүүд

№	Гүйцэтгэх ажил	Марк	Загвар	Тоо, ширхэг
1	Шимт хөрс хуулах, хөрсний овоолго түрэх	Shantui SD13	Бульдозер	1
2	Шимт хөрс, хөрс болон элс тээвэр	HOWO	Автосамосвал	8
3	Хөрс болон элс тээвэр	XCMG-ZL50	Утгуурт ачигч	1
Нийт				10

Ажилчдын бүтэц бүрэлдэхүүн

Ажилчдын орон тоог төслийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай техник технологи, төслийн хүчин чадал, тоног төхөөрөмжийн тоотой уяалдуулан тооцсон байна. Төслийн хүчин чадлыг эзэмших, түүнд хүрэхийг зорих хангалттай тооны ажилчдыг тусгаж өгсөн байна.

Хүснэгт №9. Төслийн нийт ажилчдын тоо

№	Хэсэг нэгж	Ажилчдын тоо, хүн
1	Төв оффис	2
2	Уулын хэсэг	10
3	Засварын үйлчилгээний хэсэг	2
4	Аж ахуй үйлчилгээний хэсэг	2
Нийт		16

Усны зардал

“Зүүн элстэй” элсний ордод хийгдсэн хайгуулын ажлаар гадаргын ус илрээгүй тул уурхайд ус зайлуулах шаардлагагүй, хур тунадасны усыг уурхайн хүрээнд шуудуу ухаж жалга нам газарт урсгах замаар газрын гадаргад шингээх аргаар зайлуулна. Уурхайн усны хэрэгцээг төслийн ТЭЗҮ-д тусгасны дагуу “Цээцээ Импекс” ХХК-ийн Гачуурт дахь гүний худгаас зөөврөөр хангана.

Уурхайн ажилчдын тоо 16 байна. Ахуйн хэрэглээний ус хангамжийн тооцоог ариун цэвэр, эрүүл ахуйн норм, нормативын дагуу хийсэн. Ариун цэвэр, эрүүл ахуйн нормийн дагуу усны хэрэглээ 1 хүнд 20 л/хон байх бөгөөд манай нөхцөлд нэг хүнд хоногт 0.02 м³ ус шаардлагатай гэж үзвэл нийт ахуйн хэрэгцээнд хоногт 320 литр буюу 0.32 м³ ус хэрэглэнэ. Үүнээс үзэхэд ахуйн хэрэглээнд жилд 36.8 м³, ашиглалтын хугацаанд 809.6 м³ ус

шаардлагатай. Зам усалгааны ажилд хоногт 80 тн ус хэрэглэх ба жилд 37 хоногт усалгааны ажил явагдах ба жилд 2960 м³ ус зарцуулна.

Хүснэгт №10. Ахуйн хэрэглээний ус зарцуулалт

Ажиллах жил	Ажилчдын тоо	Ажиллах хоног - дунджаар	Нэг хүний хоногийн усны хэрэглээ	Хоногт шаардлагатай усны хэрэглээ	Жилийн усны хэрэглээ	Шаардлагатай ундаргын хэмжээ
Х.нэгж	хүн	хоног	л	м ³	м ³	л/с
1 жилд	16	115	20	0.32	36.8	0.0037

Хүснэгт №11. Зам усалгаан дахь ус зарцуулалт

Ажиллах жил	Услах замын дундаж талбай	Нэгж талбайг услах норм	Нэг удаагийн усалгааны усны хэрэглээ	Жилийн усны хэрэглээ	Шаардлагатай ундаргын хэмжээ
Х.нэгж	м ²	л	м ³	м ³	л/с
1 жилд	40,000.00	2.00	80.00	2,960.00	0.93

Хүснэгт №12. Ногоон байгууламжийн ус зарцуулалт

Үзүүлэлтүүд	Ургамал тарих талбайн хэмжээ	Нэгж талбайг услах норм	Нэг удаагийн усалгааны усны хэрэглээ	Нийт усны хэрэглээ	Шаардлагатай ундаргын хэмжээ
Х.нэгж	га	л	м ³	м ³	л/с
Тоон утга	10.00	4.00	400.00	16,000.00	4.63

Хүснэгт №13. Нийн ус зарцуулалт ба усны төлбөр

№	Усны зардал	Х.нэгж	2024 онд
1	Ундны усны хэрэглээ	м ³	36.80
2	Зам усалгаанд	м ³	2,960.00
3	Нөхөн сэргээлтийн усны хэрэглээ	м ³	
4	Нийт усны хэрэглээ	м³	2,996.80
5	Ундны усны үнэ	төг/м ³	-
6	Технологийн усны үнэ	төг/м ³	2,643.20
7	Нөхөн сэргээлтийн усны үнэ	төг/м ³	75.52
8	Усны нийт төлбөр	сая төг	3.07

Дулаан хангамж

“Мөнхсонор трейд” ХХК-ийн Зүүн элстэйн элсний уурхай нь дулааны улиралд ажиллах бөгөөд ажилчдын хувьд байрлаж ажиллахгүй тул дулаан хангамжийн хэрэгцээ байхгүй.

Зам харилцаа

“Мөнхсонор трейд” ХХК-ийн Зүүн элстэй нэртэй уурхайн лицензийн талбайд үүрэн холбооны бүх операторын сүлжээг ашиглах бүрэн боломжтой. Мөн тус уурхай нь төв замаас 2 км орчим зайд байрлах бөгөөд тээвэрлэлтийн ямар нэгэн асуудалгүй юм.

2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Газрын гадарга:

Налайх дүүрэг нь Монгол орны физик-газарзүйн мужлалтаар Хангай-Хэнтийн их мужийн Хэнтийн мужийн Хэнтийн захын тойрогт багтана.

Элсний орд нь Хэнтийн уулархаг мужийн баруун урд төгсгөлд оршино. Талбайн хувьд ерөнхийдөө далайн түвшнээс дээш 1420 орчим метр байх ба талбайгаас урагш далайн түвшинээс дээш 1582.5 метр Шанд уул байрлана. Талбайн гадаргын рельефийн хувьд аллюви-пролювийн хурдастай холбоотойгоор тэгш талархаг, салхины гаралтай, элстэй холбоотойгоор барахин, элсэн манхан маягийн гадарга үүсгэсэн байдаг.

Цаг уур, уур амьсгал:

Улаанбаатар хот орчим нь харьцангуй өндөрт оршдог тул дэлхийн хамгийн хүйтэн нийслэлд тооцогддог. Төсөл хэрэгжих талбай нь уур амьсгалын хувьд хуурайдуу сэрүүн зунтай, хахир өвөлтэй мужид багтана.

Ууландаа цасны зузаан их, цасан шуургатай өдөр жилдээ 10 орчим байдаг. Жилийн хамгийн богино өдөр XII сарын 22-нд болох бөгөөд энэ өдөр өдрийн урт 8 цаг 24 минут үргэлжилж, Улаанбаатарт үдийн нарны тусгалын өнцөг 18.5° болдог.

Агаарын даралт 10-37 гПа хүрч байдгаас тэнгэр маш цэлмэг байдаг. Улаанбаатар хот нь дэлхийн хамгийн цэлмэг хөх тэнгэрт нийслэл хотуудын нэг бөгөөд жилдээ 250-аад хоног цэлмэг байдаг.

Агаарын үнэмлэхүй их температурын дундаж 20°C болон түүнээс дээш, агаарын үнэмлэхүй бага температурын дундаж -20°C болон түүнээс бага байна. Агаарын температур 5°C-аас дулаан байх өдрийн тоо 150-170 бөгөөд 10°C-аас дулаан байх өдрийн тоо 110-130 байна. Тухайн бүсэд, агаарын температур -30°C-аас бага байх өдрийн тоо 30 буюу түүнээс бага байна. - 40°C-аас бага байх өдрийн тоо 10 буюу түүнээс бага байна.

Усан орчин:

Төслийн талбай байрлах бүс нутаг нь Хойд мөсөн далайн ай савд, Туул голын сав газарт тус тус багтана.

Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэрээр Туул гол, Налайхын гол, Элстэйн гол урсан өнгөрдөг. Төслийн технологид ус ашиглахгүй бөгөөд унд ахуй, зам усалгааны усыг зөөврөөр хангана.

Хөрсөн бүрхэвч:

Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвч Монгол орны хөрс-газарзүйн мужлалаар Хангайн их мужийн Хэнтийн муж, Хэнтийн захын тойрогт хамаарагдана (ШУА, Газарзүйн хүрээлэн, 2009).

“Зүүн элстэй” нэртэй элсний ордын талбайд ердийн хар хүрэн буюу нугат хар хүрэн хөрс тархана.

Ургамлан нөмрөг:

Монгол орны ургамал газар зүйн мужлалаар тус дүүрэг нь Евро-Азийн хээрийн муж, Дагуур-Монголын хээрийн хошууны, Монгол-Дагуурын уулын ойт хээрийн тойргийн Туул голын районд (Юнатов, 1950. Грубов, 1984) хамрагддаг.

Төслийн талбайд нь харгана орлцсон хялгана жижиг дэгнүүлт үетэн хиагт ургамлын бүлгэмдэл зонхилон тархсан байна.

Нийгэм эдийн засаг, дэд бүтэц:

2019 оны байдлаар тус дүүрэгт 20,150 иргэн бүртгэгджээ. Хүн амыг насны бүлгээр нь ангилан авч үзвэл, 0-19 хүртэлх насны хүн ам 13,579, 20-55 насны хөдөлмөрийн идэвхитэй хүн амын тоо 18,892, өндөр настай буюу 55-с дээш насныхан 3,954 байна. Айл өрхийн тоо 10,349. Тус дүүрэг нь цахилгаан эрчим хүчээр “Налайхын дулааны станцаас” хангагддаг. “Зүүн элстэй” ордын талбайн урд хэсгээр Улаанбаатар-Өндөрхааныг холбосон өндөр хүчдэлийн агаарын шугам дайран өнгөрдөг.

“Зүүн элстэй” ордын районд Элстэй горхи байдаг. Энэ горхи нь Туул голд цутгадаггүй замдаа шургаж алга болдог. Горхины өргөн дунджаар 2 м, гүн нь 20-30 см.

Улсын чанартай хатуу хучилттай төв замаас урд зүгт 2 км зайд орших тул зам харилцаа маш сайн хөгжсөн.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Агаар, агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөө:

- Автомашины хөдөлгүүрээс ялгарах хорт нэгдлүүд нь агаарыг бохирдуулах,
- Тээвэрлэлтийн замаас үүсэх тоосжилт,
- Уурхайн олборлолт, овоолгын талбайгаас салхинд хийсэх тоос шороо агаарыг бохирдуулах,
- Уурхайн үйл ажиллагааны үед үүсэх дуу чимээ.

Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ:

- Уурхайн олборлолтоос үүсэх овоолгыг зонхилох салхины дор байршуулахаар төлөвлөн ажиллана,
- Салхи багатай үед олборлох ажлыг гүйцэтгэх,
- Тээвэрлэлтийн замыг тоосжилтыг дарахын тулд тогтмол услаж байх,
- Олборлолтын үед ажилчдад тоосжилтоос хамгаалах хошуувч зүүлгэх,
- Уурхайд ашиглагдах тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг дуу шуугиан хамгийн бага гарах нөхцөлтэйгээр байршуулан ашиглах, ажиллагсдыг дуу шуугианаас хамгаалах хэрэгслээр хангаж хэвшүүлэх, дуу шуугианы түвшний хэмжилт хийж холбогдох арга хэмжээ авч байх хэрэгтэй болно.

Газрын гадарга, хэвлийд, хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөө:

- Уурхайн ухаш, овоолго үүсэхэд газрын хэвлий эвдэгдэх,
- Овоолго зам талбай бусад байгууламжаар газрын гадарга өөрчлөгдөх,
- Газрын хэвлийд үүсэх орон зай үүсэх,
- Барилга байгууламж барьснаас үүдэн хөрс элэгдэл эвдрэлд өртөх,
- Тээвэрлэлтийн олон салаа зам гаргаснаас хөрс элэгдэл эвдрэлд өртөх,
- Хүнд даацын машин механизм, түүний тээвэрлэлт, засвар үйлчилгээний улмаас шатах, тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж хөрс бохирдуулах,
- Хог хаягдал элсний ордын эргэн тойронд тархаснаас үүдэн орчин бохирдох.

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ:

- Барилга байгууламж барих, уурхайн үйл ажиллагаа явуулахын тулд газар зохион байгуулалтыг нарийн төлөвлөх,
- Барилгын хог хаягдал, том чулууг хөрс бохирдуулахааргүйгээр тусад нь хадгалж, мэргэжлийн байгууллагаас тогтоосон цэгт зайлуулж байх,
- Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрсний хуулалт, хадгалалтын MNS 5916:2008 стандартыг хэрэгжүүлэх,
- Овоолсон шимт хөрсийг салхинд хийсэх болон үерийн усанд урсахаас хамгаалах,
- Олон салаа зам гаргахгүй байх, уурхайн талбай, ажилчидын сууц зэрэг тээвэрлэлтийн үндсэн замын маршрутыг тодорхой тогтоож замыг тэмдэгжүүлэх самбар байрлуулах.

Гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөө:

- Унд ахуй, зам усалгаа, ногоон байгууламжинд зөөврийн усыг ашиглана,
- Усны нөөц хомсдох,
- Зөөврийн усыг зориулалтын саванд хадгалаагүйгээс ундны усны чанар муудах,
- Үер усны аюулаас үүсэх нөлөөлөл.

Гүний усны нөөц, горимд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ:

- Зөөврийн усыг ангилан нөөцлөх шаардлага хангасан савтай байх (унд ахуйд болон зам усалгаанд зориулж тусдаа нөөцлүүртэй байх),
- Ус нөөцлөх савны эрүүл ахуйн байдалд онцгой хяналт тавьж ажиллах,
- Ус ашиглах гэрээ хийж зохих хугацаанд ус ашигласны төлбөрийг хийх ба жил бүр гэрээг шинэчлэх,

- Ундны усны шинжилгээг жилд нэгээс доошгүй удаа мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, холбогдох арга хэмжээг авах,
- Ахуйн хэрэглээнээс гарсан хаягдал бохир усыг ил задгай асгахгүй байх. Уг хаягдал усыг цэвэрлэж, ахуйн бохир ус цэвэршүүлэх төхөөрөмж байршуулах,
- Бие засах газар түүний орчны хөрсийг эрүүл ахуй, халдвар судлалын хяналтын байгууллагын зөвлөмжийн дагуу тогтмол ариутган халдваргүйжүүлж байх.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөө:

- Тоосжилт үүссэнээс ургамал ба ургамлын бүрхэвч дээр бууж, үүнээс шалтгаалан навч гэрлийг шингээх нь буурч ургамлын фотосинтезийн бүтээмж доройтох болно,
- Олборлолт, барилга байгууламж зэргээс газрын ургамал бүрмөсөн устана,
- Олон салаа зам бий болсноор ургамлан нөмрөгт сөргөөр нөлөөлнө,
- Хатуу шингэн хог хаягдлаар орчин бохирдох.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ:

- Нөхөн сэргээлт, хөрс хамгаалах арга хэмжээг “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага” MNS 5918:2008 стандартыг мөрдлөг болгон ажиллах,
- Олборлолт явуулахаар төлөвлөгдөөгүй талбайн ургамал бүрхэвчийг хөндөхгүй хадгалан үлдээх зорилгоор, тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулах, тээврийн хэрэгсэлийг зорчуулахгүй байх тал дээр анхаарч ажиллах,
- Уурхайн үйл ажиллагааны явцад тухайн бүс нутгийн унаган ургамлын үрийг түүж нөхөн сэргээлтэнд ашиглах,
- “Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай” хуулийн хөрс хамгаалах, нөхөн сэргээх арга ажиллагааг авч хэрэгжүүлэх, ялангуяа тус хуулийн 7.2.4-т заасан эзэмшил талбайн 10%-иас багагүй талбайд ногоон ургамал, мод тариалах,

4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө нь тухайн төслөөс байгаль орчинд учруулах гол нөлөөлөл болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг тодорхойлж түүнд шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгадаг.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь албан ёсны баримт бичиг бөгөөд байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах болон байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах талаар авч хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө юм. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардал, дагаж мөрдөх дүрэм журам, стандартуудыг нэгтгэн үзүүлсэн. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнүүдийн товч тодорхойлолт бөгөөд жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хянан үзэж, батлуулж байх шаардлагатай.

“Мөнх сонор трейд” ХХК нь тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил бүрийн 11-р сарын 01-ны дотор төсөл хэрэгжүүлж байгаа аймаг, нийслэлийн байгаль орчны газарт хүргүүлж байх шаардлагатай.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайланг БОАЖСайдын 2019 оны 10 сарын 29-ны өдрийн “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсруулж, холбогдох материалуудыг хавсаргалаа.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний ажлын гол зорилго нь “Зүүн элстэй” нэртэй элсний ордыг ашиглах төслийн үйл ажиллагааны бүхий л үе шатыг хамрах ба төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг болзошгүй гол нөлөөлөл болон цаашид учруулж болзошгүй эерэг болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, багасгах, төсөл хэрэгжиж буй нутгийн байгаль орчныг хамгаалахтай холбогдсон арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршино.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилтын хүрээнд дараахь арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Үүнд:

- ✓ Агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч, ундны усанд төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг багасгах, бууруулах, арга хэмжээ,
- ✓ Байгаль орчны төлөв байдалд хяналт тавих, хугацаа, хариуцах эзэнг тогтоох,
- ✓ Дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх явцад мөрдөх эрх зүйн баримт бичгийг дагаж мөрдөх,
- ✓ Шаардлагатай хөрөнгө зардлыг урьдчилсан байдлаар тооцож, доор дурдсан ажлуудыг хэрэгжүүлэх.

5. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл болон 2012 онд шинэчлэн батлагдсан байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд аливаа төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрдэл хэсэг болох байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар заасан. Хуулийн дээрх шаардлагын дагуу “Зүүн элстэй” нэртэй элсний орд төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардлын хамт тодорхойлж, баримтлах хууль, дүрэм журам, стандартуудыг хамтатган байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулав.

1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт №14. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Хамрах хүрээ	Зардал 2024 он /төгрөг/	Гарах үр дүн	Баримтлах стандарт, аргачлал
АГААР ОРЧИН						
1	Төсөлд хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдэд Монгол Улсад мөрдөгдөж буй утааны ба бохирдлын стандартуудын шаардлагын дагуу хяналт хийж, түүнд нийцүүлэх	Төслийн нийт хугацаа	Тээврийн хэрэгсэл	Үйл ажиллагааны зардлаар	Агаарын бохирдолоос сэргийлэх	-Агаарын ба агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS5885:2008, “Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ -MNS ISO4227:2002, “Хүрээлэн буй орчны агаарын чанарын хяналтын төлөвлөгөө” Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын сайдын 2011 оны 216 дугаар тушаал
2	Элсийг тээвэрлэх, ачих, буулгах цагийг хоногийн салхины горимтой уялдуулан зохион байгуулах	Тогтмол	Элс тээвэрлэх	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тоосжилтоос сэргийлэх	
3	Олборлолтын үед тоосжилт ихээр үүсэхээс сэргийлж тогтмол усалгаа хийх, салхи ихтэй үед тоос багасгах арга хэмжээ авах	Тогтмол	Тээвэрлэлтийн зам	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тоосжилтоос сэргийлэх	
4	Хог хаягдлын цэг болон бие засах газар түүний ойр орчимд тогтмол ариутгал, халдваргүйжүүлэлт хийж байх	Тогтмол	Хог хаягдлын цэг, бие засах газарт	200,000	Агаарын бохирдолоос сэргийлэх	
5	Агаарын тоосны (TSP,PM10,PM2.5) шинжилгээ мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Жилд 1 удаа	Уурхайн ойр орчимд	ОХШХ-г тусгагдсан	Агаарын бохирдолоос сэргийлэх	
ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ						
1	Тээврийн хэрэгслийг олон салаа зам гаргахгүйгээр тогтсон нэг маршрутаар явуулах	Тогтмол	Уурхайн зам	Үйл ажиллагааны зардлаар	Газрын хөрс элэгдэл, эдвэрлд орох, тоосжилтоос сэргийлэх	Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А-138 дугаар тушаалын хавсралт MNS 3995 : 2010 Хөдөлгүүрийн тос Ангилал, тэмдэглэгээ MNS 5914 : 2008 Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт.
2	Тээврийн хэрэгслийг маршрутын бус замаар явуулахгүй байх, хориглосон таних тэмдгүүдийг байршуулах	Уурхайн ажил эхлэхийн өмнө	Уурхайн талбайд	150,000	Газрын хөрс элэгдэл, эдвэрлд орох, тоосжилтоос сэргийлэх	
3	Шатах тослох материалын хадгалалтанд хяналт тавьж ажиллах, шатах тослох материал алдагдсан тохиолдолд цаг тухай бүрт нь саармагжуулах арга хэмжээ авах	Тухай бүрт	ШТМ	Үйл ажиллагааны зардлаар	Болзошгүй осол, эрсдэлээс сэргийлэх	
4	Өнгөн хөрсийг хуулан авах, уурхайн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө болон түүний явцад хуулан авсан өнгөн хөрсийг тусгайлан зассан овоолго байдлаар хадгалах.	Уурхайн ажил эхлэх үед	Овоолго	Үйл ажиллагааны зардлаар	Хөрсний үржил шим алдагдахаас сэргийлэх	
5	Хог хаягдлыг ордын ойр орчимд ил задгай хаяхгүй байх	Тогтмол	Хог хаягдал	Үйл ажиллагааны зардал	Хөрс бохирдохоос сэргийлэх	
УРГАМЛАН НӨМРӨГ						
1	Тээврийн хэрэгслийг тогтсон нэг маршрутын замаар явуулах, ургамлан нөмрөг талхагдахаас сэргийлэх.	Тогтмол	Тээврийн хэрэгсэл	Үйл ажиллагааны зардлаар	Ургамлан нөмрөг талхагдалд орох,	-MNS 5914:2008 Уул уурхайн үйлдвэрлэлд өртөн эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх техникийн шаардлага

Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт орших 18/М013 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Зүүн элстэй нэртэй элсний ордыг ил аргаар ашиглах төслийн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

2	Шимт хөрсний овоолгыг ургамалжуулах, хамгаалах	Тогтмол	Шимт хөрсний овоолго	2,000,000	зүйлийн бүрэлдэхүүн өөрчлөгдөх	-MNS 5918:2008 Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага -MNS 5916:2008, “Газар шорооны ажлын үеийн үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт”
АМЬТАН						
1	Уурхайн ухашинд мал амьтан унаж бэртэхээс сэргийлэх	Үйл ажиллагааны явцад тогтмол	Хашаа хаалт	Үйл ажиллагааны зардлаар	-Уурхайн талбайд мал, амьтан унаж гэмтэхээс сэргийлэх харуул хамгаалалт сайжруулах	Амьтны тухай хууль /2012 оны 5 дугаар сарын 17-ны өдөр/ Ан агнуурын тухай /2000 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдөр /
2	Ажилчид хууль бус ан агнуур хийхгүй байхад анхаарч ажиллах	Тогтмол	Амьтан	Үйл ажиллагааны зардлаар		
УСНЫ НӨӨЦ, ЧАНАР						
1	Зөөврийн усыг зориулалтын ус нөөцлөх саванд хуримтлуулах, ус алдагдахаас сэргийлэх.	Уурхайн ажил эхлэхийн өмнө	Унд ахуйн ус нөөцлөх сав	160,000		-Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Усны тухай хууль -MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж -MNS 0900 : 2005 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт - MNS 3342:1982 Усан мандал. Газар доорх усыг бохирдлоос хамгаалах ерөнхий шаардлага
2	Хагуу, шингэн хаягдлын цэгийг ойролцоо байгуулах, бохирыг тогтмол хугацаанд зөөвөрлөн соруулах, ариутгал хийлгэх	Улиралд 1 удаа	Бохир усны нүх	200,000		
3	Унд ахуйн усны шинжилгээ хийлгэх	Жилд 2 удаа	Зөөврийн ус	ОХШХ-нд зардал нь орсон		
Нийт зардал				2,710,000		

2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Төслийн ТЭЗҮ-д тусгасны дагуу ашиглалтын хугацаанд 23 дахь жил хүртэл техник болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэхгүй тул 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тус төсөлд нөхөн сэргээлтийн ажлыг төлөвлөөгүй болно.

3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт №15. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	6	7	8
1.	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ	Нийслэлийн байгаль орчны газар болон тус дүүргийн иргэдтэй зөвлөлдөн дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллах	-	-	5,000,000.0	2024 онд	МУ-ын хууль дүрэм журмын дагуу
Нийт					5,000,000.0		

4. Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө

Тус ордын ойр орчмын бүсэд иргэд, оршин суугчид, айл өрх, байгууллага байхгүй байна. Иймд нүүлгэн шилжүүлэх төлөвлөгөө тусгагдаагүй болно.

5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Уурхайн ашиглалтын талбай орчимд хийгдсэн судалгаагаар ямар нэгэн археологи, палеонтологийн олдвор бүртгэгдээгүй. “Мөнх сонор трейд” ХХК-ийн биет болон биет бус соёлын өвийг хамгаалах ЮНЕСКО-ийн конвенцийг мөрдлөг болгон уурхай орчмын дурсгалт газрууд, өнгөрсөн үеийн хүн төрөлхтний түүхийн дурсгалууд, биет бус соёлын өв болох бүжиг, хөгжим, уламжлалт ахуй зэрэг соёлын олон янзбайдлыг бий болгох гол хүчин зүйлсийг хадгалан үлдэх, хамгаалах чиглэлээр ажиллах ба энэ талаар авах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж жил бүрийн БОМТ-д тусган хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүрэгтэй.

6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

"Мөнх сонор трейд" ХХК-ийн ажилтнууд ажлын хариуцлага алдах, ялангуяа үйл ажиллагааны явцад технологийн горим зөрчсөнөөс элдэв осол гарч, үйлдвэрлэлийн хэвийнажиллагаа саатах, ажиллагсадын эрүүл мэнд хохирох, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, тахир дутуу болох, хүний амь нас эрсдэх зэрэг осол аваар гарч болзошгүй тул аюулгүй ажиллагааг анхаарч ажиллах шаардлагатай

Хүснэгт №16. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	5	6	7
1.	Болзошгүй аюул, осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж	Үйл ажиллагааны зардал	Тогтмол	-Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 2003 (сүүлийн нэмэлт өөрчлөлт 2012 оны 5 сарын 17), -MNS6010-2009 Гамшгийн холбогдолтой нэр томьёо, тодорхойлолт, ерөнхий анги, -MNS 5002 2000: Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй -Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага, -MNS 12.4. 005 – 1985: Хөдөлмөр хамгаалал.Шуугианаас хамгаалах хэрэгсэл ба аргууд. -Эрүүл мэндийн тухай хууль,
2		Аваар устгах төлөвлөгөөг жил бүр батлуулж ажиллах	Уурхайн удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	Жил бүр	
3		Ажилчдыг ээлжинд гарахын өмнө аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх	Уурхайн удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	Тогтмол	
4		Галын болон болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	Уурхайн ажилчидад	500,000	Жилд 1 удаа	
5		Галын дохиоллын систем суурилуулах, гал унтраах хэрэгслийг зохих газруудад байрлуулах	Кемп орчимд	1,000,000	Уурхайн ажил эхлэхийн өмнө	
6		Хүчтэй салхи шуурганы үед уурхайн ажлыг түр зогсоох	Уурхайн удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	Тухай бүрт	

Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт орших 18/М013 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Зүүн элстэй нэртэй элсний ордыг ил аргаар ашиглах төслийн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

7		Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгаалах хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	Уурхайн удирдлага	1,280,000	Тогтмол	
8		Жил бүр мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний тусламжтайгаар хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт зохион байгуулах	Уурхайн ажилчидад	500,000	Жилд 1 удаа	
9		Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг зохион байгуулах, холбогдох байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	Уурхайн ажилчидад	500,000	Жилд 1 удаа	
Нийт				3,780,000.0		

7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт №17. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	7	8	9
1	Ахуйн	Уурхайд зориулалтын ахуйн хог хаягдлын сав байрлуулах	Хог хаягдал	100,000	Уурхайн үйл ажиллагаа эхлэхийн өмнө	-Хог хаягдлын тухай хууль /2017.05.12/, -MNS 5344:2011. Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага, -Ариун цэврийн тухай хууль, -Ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлын тухай хууль.
		Хог хаягдлыг төвлөрсөн нэг цэгт төвлөрүүлж, хог хаягдлын цэгийг гадна орчинд тархаж, салхинд хийсэхээс сэргийлж хашаажуулах, хамгаалах арга хэмжээ авах		Үйл ажиллагааны зардал	Жилд 1 удаа	
		Уурхайн үйл ажиллагаанаас гарч байгаа хог хаягдлыг ангилан ялгах, хоёрдогч түүхий эдийн цэгт тушаах		Үйл ажиллагааны зардал	Тогтмол	
		Хог хаягдлыг орон нутагтай хог хаягдлын гэрээ байгуулж, тухай бүрт тээвэрлүүлэх		320,000	Улиралд 1 удаа	
Аюултай		Уурхайгаас гарсан ашигласан шатах тослох материалын үлдэгдэл, аюултай хог хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалах, хуримтлуулах, газрын гадаргад асгарч алдагдахаас сэргийлэх	Аюултай хог хаягдал	200,000	Уурхайн үйл ажиллагааны үед	
		Аюултай хог хаягдал, ашигласан шатах тослох материалын үлдэгдлийг аюултай хог хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлүү тээвэрлүүлэх		Үйл ажиллагааны зардал	Жил бүр	
Шингэн		Уурхайд стандартын шаардлага хангасан бие засах газар бий болгох.	Бие засах газар	Үйл ажиллагааны зардал	Уурхайн үйл ажиллагааны үед	
		Бие засах газарт болон бохирын цооногт ариутгал халдваргүйцүүлэлт хийх	Бие засах газар бохир усны нүх	200,000	Улиралд 1 удаа	
Нийт				820,000		

8. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

"Мөнх сонор трейд" ХХК -ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн нь байгаль орчны асуудлыг хариуцан ажиллаж, БОХТ, БОХШХ-ийг хэрэгжүүлж, хэрэгжилтийн үр дүн, тайланг компаний удирдлага, байгаль орчныг хариуцсан бүх шатны төр, захиргааны байгууллагын өмнө хариуцан ажиллах үүрэг хүлээнэ.

Хүснэгт №18. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Нийт зардал, төгрөг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	Ажилчдад хөдөлмөр Байгаль орчны асуудлыг удирдлагын түвшний ажилтанд хариуцуулж, хяналт тавин ажиллах.	Уурхайн удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	Жилд 1 удаа
2	Ажиллагсадыг жилд 1 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	Уурхайн удирдлага	800,000	Жилд 1 удаа
3	Орон нутагтай нийгмийн хариуцлагын гэрээний дагуу хамтран ажиллах	Уурхайн удирдлага	Үйл ажиллагааны зардал	Жил бүр
4	Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгаа хийлгүүлэх	Мэргэжлийн байгууллага	Үйлд ажиллагааны зардал	5 жил тутамд
Нийт			800,000	

9. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөө

"Мөнх сонор трейд" ХХК нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага, нутгийн иргэдэд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутамд хүргүүлнэ. БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Төслийн үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөгүй үйл ажиллагаа явуулах үүрэг хүлээж, мэргэжлийн боловсон хүчнээс бүрдсэн байгаль орчны асуудал хариуцсан байгаль орчны мэргэжилтэн нь төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ авч ажиллах боловч төслийн удирдлагын хэмжээнд онцгойлон анхаарч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд байна.

Хүснэгт №19. Олон нийтэд тайлагнах, танилцуулах төлөвлөгөө

Оролцогч талууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацаанытов	Зохион байгуулах газар
Нийслэлийн байгаль орчны газар	Уулзалт, санал асуулга, тайлан хэлбэрээр	БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах	11-р сарын 01-ний дотор	Уурхайд
БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ	Тайлан хэлбэрээр	БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлан, орон нутгийн дүгнэлт	12-р сарын 30-ны дотор	БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-т
Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга	Танилцуулж тайлагнах	БОМТ-ний тайлан болон БОМТ-ий хэрэгжилтийн талаар	Хагас жил тутам буюу 6, 11 сард	Засаг даргын тамгын газарт

10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“Зүүн элстэй” нэртэй элсний ордыг хэрэгжүүлснээс үүдэн байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүрт илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр гэнэ.

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт байгаль орчны төлөв байдлын өөрчлөлт, сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ үр дүнтэй байгаа эсэх, сөрөг нөлөөллийн эрчим, цар хэмжээн зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байгаа эсэхийг тогтоох ажиглалт, хэмжилт, дээжлэлт хийх байршил, давтамж, хариуцах этгээд, шинжилгээний арга, шаардагдах зардлыг тооцож тусгана.

“Мөнх сонор трейд” ХХК нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллана.

Хүснэгт №20. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө

№	Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хяналтын хугацаа, давтамж	Зардал, 2024 он /төгрөг/	Баримтлах стандарт, аргачлал
АГААРЫН ОРЧИН					
1	Агаарын тоосны (TSP, PM10, PM2.5) шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Уурхай орчим, кемп орчмоос	Олборлолтын талбайд 2 цэгт жилд 1 удаа	200,000	-MNS 4585-2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, -MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, -
2	Агаарын бохирдлын (NO ₂ , SO ₂ , CO, Тоос) шинжилгээ хийлгэж байх				
УСАН ОРЧИН					
1	Усан дахь эрдэс бодисууд, химийн найрлага (Анионууд: Cl ⁻ , SO ₄ ⁻ , NO ₂ ⁻ , NO ₃ ⁻ , CO ₃ ⁻ , HCO ₃ ⁻ -Катионууд: Na ⁺⁺ , K ⁺ , Ca ⁺⁺ , Mg ⁺⁺ , NH ₄ ⁺ , Fe ⁺⁺ , Fe ⁺⁺⁺ , рН, ЕС, TDS, Физик чанар: тунгалаг, үнэр, тунадас, өнгө, амт)	Унд ахуйд хэрэглэж байгаа уснаас	1 цэгт жилд 2 удаа	92,000	-MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж -MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт.
ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ					
1	Хөрсний үе давхаргын зузаан (см), элэгдэл эвдрэлийн нөхцөл, ялзмаг %, рН, давсжилт, чийгшилт, Физик шинж чанар, органик бодис, нийт азот, карбонат, Са, Mg, P ₂ O ₅ , K ₂ O, хөрсөн дэх нефтийн бүтээгдэхүүн	-Уурхай орчим, -Тээвэрлэлтийн зам, -Овоолго, -Кемп орчмоос.	4 цэгт жилд 2 удаа	200,000	- MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, - MNS 4006:1987 Хөрс. Хөдөлгөөнт фосфор, калийг тодорхойлох арга
2	-Хөрсний хүнд металл. Кадьми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайр	Уурхай орчмоос бохирдсон байж болох цэгүүдэс дээж авах	1 цэгт жилд 1 удаа	45,000	
НИЙТ ДҮН				537,000 ТӨГРӨГ	

6. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛАХ НИЙТ ЗАРДАЛ

“Мөнх сонор трейд” ХХК-ийн 2024 оны БОМТ-г БОНХЯ-ны Сайдын 2014 оны 1 сарын 06-ны өдрийн “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа. 2024 онд БОМТ-нд нийт **13,647.0 мянган** төгрөг зарцуулахаар төлөвлөвөө.

Хүснэгт №21. 2024 оны БОМТ-ний нийт зардал

№	Арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /төгрөг/
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2,710,000
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	Төлөвлөөгүй
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	5,000,000
4	Осол эсрдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	3,780,000
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	820,000
6	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	800,000
7	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	537,000
8	БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	Үйл ажиллагааны зардал
Нийт дүн		13,647.000

“Мөнх сонор трейд” ХХК-ийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахад дараах дүгнэлтэнд хүрлээ.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг мөрдлөг болгон цаг хугацаанд нь хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт 13,647,000 төгрөг гарахаар төлөвлөснөөс 50% –ийг нь Байгаль орчин, нөхөн сэргээх санд байршуулах зайлшгүй шаардлагатай.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний арга хэмжээнүүдийг цаг тухайд бүрт мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлсэн нөхцөлд энэхүү төслийг цаашид үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх бүрэн боломжтойгоос гадна шинээр ажлын байр нэмэгдэх, орон нутагт их хэмжээний хөрөнгө оруулалт хийгдэх төлөвлөгөөтэй байна.